

REPUBLICA MOLDOVA

Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției

RAPORT
DESPRE PROGRESELE ÎNREGISTRATE ȘI DIFICULTĂȚILE
ÎNTÎMPINATE ÎN REALIZAREA STRATEGIEI NAȚIONALE DE
PREVENIRE ȘI COMBATERE A CORUPȚIEI

Chișinău - 2005

Raportul anual este elaborat conform măsurii prioritare nr. 9 din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției pe anul 2005, aprobat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova din 16 decembrie 2004, nr. 421-XV.

Editat cu suportul Consiliului Europei în cadrul Proiectului PACO-IMPACT Moldova.

Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198

tel/fax 24-47-66, 24-36-41

web: www.cccec.md

e-mail: secretariat_gm@cccec.md

secretariat_gm@yahoo.com

Cuvânt înainte

Fenomenul corupției constituie unul dintre factorii principali care obstrucționează cursul normal al reformelor politice, economice și sociale în Republica Moldova. Conștientizarea imposibilității dezrădăcinării corupției doar prin aplicarea unor măsuri penal-restrictive a determinat o abordare nouă a acestui fenomen vicios.

*Astfel, în cadrul aspirațiilor integrării europene a Republicii Moldova a fost elaborată și adoptată **Strategia națională de prevenire și combatere a corupției și Planul de acțiuni pentru realizarea acesteia**. Realizarea Planului de acțiuni pentru anul 2005 în vederea implementării Strategiei a fost parțial finanțată de către Proiectul PACO-Impact Moldova și Ambasada SUA în Republica Moldova.*

În procesul implementării Strategiei naționale anticorupție, de asemenea, au fost implicate toate instituțiile publice din țară. Un rol semnificativ l-a constituit antrenarea ONG-urilor și societății civile în promovarea diverselor activități anticorupționale.

Către finele anului 2005 se atestă primele rezultate ale implementării Strategiei naționale anticorupție, care și-au găsit reflectare în Raportul național privind realizarea Planului de acțiuni respectiv. Această dare de seamă reprezintă o totalizare a activității, modeste deocamdată, depuse în vederea prevenirii și combaterii actelor de corupție, pe care o prezentăm publicului pentru informație și apreciere.

Îmi exprim speranța că, și în viitor, prin eforturi comune, vom consolida forțele organelor de stat și ale societății civile la realizarea scopurilor de reprimare a corupției și de asigurare a prosperării țării noastre.

Valentin MEJINSCHI,
director al Centrului pentru Combaterea
Crimelor Economice și Corupției

Corupția afectează mai mult sau mai puțin toate statele europene, însă țările aflate în procesul tranziției spre o economie de piață funcțională sunt cele mai vulnerabile în fața marilor riscuri legate de corupție.

Globalizarea fenomenului corupției, diversificarea formelor și tipurilor acestui viciu social, precum și impactul nefast al acestuia asupra sistemelor sociale, au impus conceperea și elaborarea unor strategii adecvate de prevenire și combatere a corupției atât în plan internațional, cât și național.

I. CADRUL LEGISLATIV ȘI INSTITUȚIONAL

1.1. Cadrul legislativ național

Actualmente, activitățile organelor de drept și de control sunt aliniate la cursul Republicii Moldova spre integrare europeană, fiind în permanență axate pe realizarea eficientă a unui șir de documente strategice, cum ar fi Strategia de Creștere Economică

și Reducere a Sărăciei (SCERS), Programul Național de Implementare a Planului de acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană, Programul de activitate al Guvernului pe anii 2005-2009 „Modernizarea țării – bunăstarea poporului”, Programul comun al Comisiei Europene și Consiliului Europei pentru susținerea reformelor democratice în Republica Moldova pe anii 2004 – 2006 etc.

Prevederile acestor documente se îmbină armonios cu obiectivele Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției, având drept scop reducerea corupției ca factor principal ce împiedică cursul normal al reformelor politice, economice și sociale în Republica Moldova.

Strategia națională de prevenire și combatere a corupției și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia au fost adoptate la 16.12.2004 prin Hotărârea Parlamentului nr.421-XV. La elaborarea Strategiei s-a ținut cont atât de experiența națională în domeniu, cât și de practica și recomandările unor țări și organisme internaționale. Un aspect important, de ordin inedit, al Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției (în continuare Strategie) rezidă în punerea accentului de bază în activitatea anticorupțională **pe prevenirea** acestui fenomen antisocial.

Conceptele Strategiei sunt reflectate în trei compartimente:

- *Corupția în Republica Moldova*, care include noțiunea de corupție, esența, cauzele apariției și consecințele ei;
- *Măsurile de prevenire, educație și combatere a corupției*, care includ perfecționarea cadrului legislativ și asigurarea aplicării legislației, prevenirea corupției în instituțiile publice și în procesul politic, intensificarea cooperării instituțiilor publice cu societatea civilă și extinderea colaborării internaționale;
- *Mecanismul de implementare a Strategiei*.

Implementarea eficientă a obiectivelor Strategiei este atinsă prin realizarea Planului de acțiuni. Pentru anul 2005 în Planul de acțiuni au fost specificate **10 măsuri prioritare și 45 complementare**, cu stabilirea termenului de executare și nominalizarea instituțiilor de resort.

Un rol important în realizarea măsurilor prioritare ale Planului de acțiuni îl are suportul acordat de către Consiliul Europei în cadrul proiectului PACO - Impact Moldova, care a finanțat executarea celor 10 măsuri prioritare.

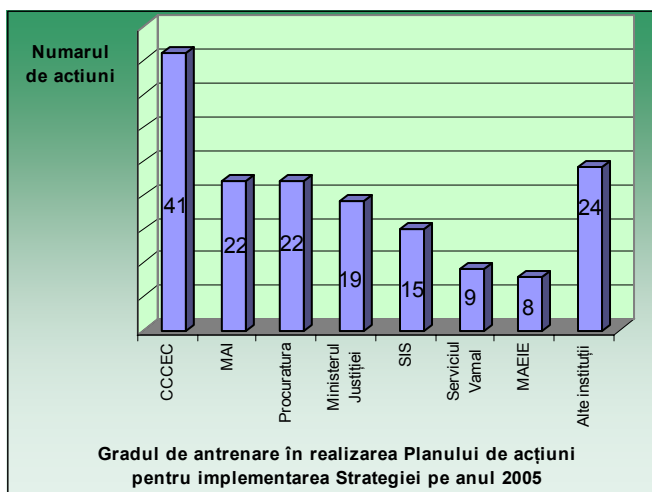
De asemenea, este semnificativ și aportul **Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției** (în continuare C.C.C.E.C.) în realizarea acestui Plan, fiind nominalizat atât ca responsabil principal, cât și ca coexecutor la îndeplinirea a 41 de acțiuni (75 % din totalul acțiunilor).

Una din prioritățile activității instituțiilor administrației publice centrale, în special a organelor de drept și Ministerului Justiției, a constituit-o **revizuirea cadrului**

legislativ național și ajustarea acestuia la normele și standardele internaționale cu caracter anticorupțional. În consecință, au fost elaborate și remise Guvernului spre examinare și aprobare o serie de proiecte de modificare și completare a legislației în vigoare, precum și proiectele unor acte normative noi, inclusiv:

- Proiectul de **lege privind modificarea articolelor 327, 332 și 335 ale Codului penal** în vederea excluderii cuvintelor „în interes material ori în alte interese personale”.
- Proiectul de **lege privind completarea Codului cu privire la contravențiile administrative** cu un nou articol - 162/15 „Încălcarea legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului”.
- Proiectul de **lege privind completarea Codului penal** cu un nou articol **182/1 „Coruperea alegătorilor”**.
- Proiectul de **lege cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale**, care prevede mecanisme eficiente de monitorizare de către mijloacele de informare în masă și organizațiile neguvernamentale a partidelor politice în vederea asigurării transparenței și responsabilității acestora.
- Proiectul de **lege cu privire la declararea veniturilor, averii și mijloacelor de obținere a veniturilor de către persoanele fizice - cetățeni ai Republicii Moldova**.
- Proiectul de **lege cu privire la conflictul de interese**.
- Proiectul **Codului etic al funcționarului public**.

De asemenea, au fost propuse un șir de modificări la **Legea nr. 633 din 15.11.2001 „Cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului”** în vederea prezentării informațiilor cu privire la tranzacțiile suspecte, cumulative și limitate prin intermediul canalelor protejate. Prin Hotărârea nr.733 din 20.07.2005, Guvernul a aprobat și prezentat Parlamentului proiectul spre examinare.

Un pas important în prevenirea corupției în sectorul public îl reprezintă adoptarea la 28.06.05 de către Guvern a **Hotărârii nr. 615 „Privind unele măsuri de prevenire a corupției și protecționismului în cadrul instituțiilor publice”**, potrivit căreia autoritățile administrației publice centrale au desemnat persoane la nivel de viceministru (vicedirector), responsabile de activitatea anticorupție în cadrul autorității de stat respective. Au elaborat planuri de măsuri concrete întru prevenirea cazurilor de corupție și monitorizarea implementării măsurilor instituționale de prevenire a corupției și protecționismului.

În cadrul C.C.C.E.C. a fost creat Grupul permanent de creație legislativă și expertizare, atribuțiile căruia includ elaborarea proiectelor de legi conform Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei ca revizuirea și avizarea actelor normative sub aspect anticorupțional.

1.2. Cadrul legislativ internațional

Un loc însemnat la acest compartiment îl deține activitățile Republicii Moldova în vederea semnării, ratificării și aderării la:

- Convenția penală privind corupția, ratificată la 30.10.2003 prin Legea nr.428. În concordanță cu prevederile Convenției, actualul Cod penal al Republicii Moldova delimitează corupția în sectorul public și sectorul privat, incluzând noțiuni de corupere pasivă și activă;
- Convenția civilă privind corupția, ratificată prin Legea nr.542 din 19.12.2003;
- Convenția privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitatea infracțională, ratificată prin Legea nr.914 din 15.03.2002;
- Grupul de State contra Corupției (GRECO) prin Legea nr.297 din 22.06.2001;
- Inițiativa Anticorupție a Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est (SPAI), la care a aderat Republica Moldova în iunie 2001;
- Convenția ONU împotriva corupției, semnată de Republica Moldova la 27.09.2004 (urmează a fi ratificată).

În scopul ratificării Convenției ONU împotriva corupției, în Parlament a fost înaintat deja un proiect de lege privind modificarea legislației interne conform cerințelor altor tratate internaționale la care Republica Moldova este parte, pentru introducerea noțiunilor de **agent public străin, funcționar al unei organizații internaționale publice**.

Prin Legea nr.15 din 17.02.2005, Republica Moldova a ratificat Convenția ONU pentru combaterea criminalității organizate transnaționale, adoptată la Palermo la 12-15 decembrie 2000.

De rând cu alte state membre ale Consiliului Europei, Republica Moldova, dorind să consolideze lupta împotriva terorismului și respectarea drepturilor omului, a semnat la

15.05.2003 Protocolul de amendare a Convenției europene pentru reprimarea terorismului.

Deoarece Convențiile civilă și penală acoperă majoritatea prevederilor **Convenției OECD privind lupta împotriva corupției în rândul funcționarilor străini, antrenați în tranzacții internaționale**, în momentul de față se revizuieste poziția Republicii Moldova privind semnarea și ratificarea acestei Convenții.

La 22 februarie 2005 la Bruxelles a avut loc cea de-a VII-ea Reuniune a Consiliului de Cooperare Republica Moldova – Uniunea Europeană, dedicată adoptării comune de către Co-președinții Consiliul, dl Vasile Tarlev, prim-ministru al Republicii Moldova și Jean Asselborn, președinte în exercițiu al Uniunii Europene, a Planului de Acțiuni RM-UE.

1.3. Cadrul instituțional

Implementarea eficientă a strategiilor și programelor naționale și internaționale anticorupție impune existența și funcționarea unui cadru instituțional adecvat, scop în care au fost întreprinse următoarele:

- În scopul coordonării activității autorităților publice de asigurare a securității naționale prin combaterea corupției și criminalității și respectării intereselor publice a drepturilor și libertăților cetățenilor, la 28.05.2001 prin Decret prezidențial a fost constituit **Consiliul coordonator în problemele combaterii corupției și criminalității**. Conform prevederilor Strategiei, Consiliul coordonează la nivel general Strategia și asigură responsabilitatea instituțiilor publice și realizarea acțiunilor ce țin de competența lor. După fiecare reuniune, Consiliul este lunar informat de către Grupul de Monitorizare despre mersul implementării Strategiei.
- A fost creat **Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, organ specializat în preîntâmpinarea, depistarea, cercetarea și curmarea contravențiilor și infracțiunilor economico-financiare și fiscale; contracararea corupției și protecționismului; contracararea legalizării bunurilor și spălării banilor obținuți ilicit de pe urma infracțiunilor economico-financiare și fiscale, inclusiv a corupției și protecționismului**, care își desfășoară activitatea în baza Legii nr.1104-XV din 06.06.2002.

Instituirea acestui organ a fost dictată atât de imperativul realității obiective privind nivelul corupției în țară, cât și de recomandările Consiliului Europei de a crea o instituție coordonatoare în lupta cu corupția, specializată în domeniul prevenirii, educării și combaterii fenomenului corupției.

Noua concepție strategică de activitate a Centrului rezidă în orientarea prioritară a activității spre prevenirea și contracararea corupției, consolidarea capacităților de analitică și prognozare în vederea anticipării manifestărilor de fraudare a economiei naționale și anihilării unor eventuale rețele criminale, concentrarea eforturilor asupra

dectării cazurilor de corupție la nivel înalt și informarea sistematică a opiniei publice despre rezultatele obținute, pentru sporirea credibilității din partea societății.

- În baza Hotărârii Parlamentului nr.1429-XV din 07.11.2002 a fost creată **Procuratura anticorupție și conducerea urmăririi penale**, subdiviziune specializată în cadrul Procuraturii Generale a Republicii Moldova, care, conform legislației în vigoare, conduce și exercită urmărirea penală, reprezintă învinuirea în instanțele judecătorești, precum și verifică legalitatea acțiunilor procesual-penale efectuate de organul de urmărire penală.
- Un aspect deosebit în vederea creării mecanismului de asigurare a implementării eficiente a Strategiei îi revine **Grupului de monitorizare a implementării Strategiei**, creat prin Decretul Președintelui Republicii Moldova din 17.02.2005, nr. 2231-III. În componența acestuia au fost incluși reprezentanți ai instituțiilor antrenate în acest proces, ai organizațiilor nonguvernamentale, ai asociațiilor oamenilor de afaceri și ai autorităților publice locale. Conform Strategiei, funcția de **Secretariat al Grupului de Monitorizare** a fost atribuită C.C.C.E.C.

Pe parcursul a 11 luni ale a.c., Grupul de monitorizare s-a reunit în 7 ședințe de lucru, la care au fost discutate atât măsurile întreprinse și progresele înregistrate, cât și dificultățile întâmpinate de către instituțiile publice în procesul realizării Planului de acțiuni. Au fost de asemenea abordate chestiuni organizatorice, inclusiv întruniri și discuții cu experții europeni.

În cadrul unor ședințe au fost audiate rapoartele miniștrilor afacerilor interne și justiției despre rezultatele și problemele înregistrate în vederea implementării Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției.

II. ACTIVITATEA ANTICORUPȚIONALĂ

2.1. Combaterea corupției

Depistarea nemijlocită a actelor de corupție, urmărirea penală și sancționarea vinovaților, în temeiul legislației în vigoare, reprezintă una dintre verigile principale ale procesului de contracarare a corupției. În această direcție, atât C.C.C.E.C., cât și M.A.I. au întreprins un șir de acțiuni anticorupționale, inclusiv de ordin comun, în rezultatul cărora, în perioada de 11 luni ale a.c., au fost relevate 624 infracțiuni de corupție ale funcționarilor de diferit rang. Din infracțiunile depistate de Direcția delictelor transfrontaliere și informaționale ale M.A.I., 35,4 la sută constituie cazuri de instigare a colaboratorilor O.A.I. la corupere activă.

Un rol important în aceste activități i-a revenit C.C.C.E.C., ca organ cu atribuții speciale în combaterea corupției, care, în același timp, constituie nucleul forțelor anticorupționale din țară. În temeiul examinării complexe a tuturor manifestărilor legate de corupție în mod direct sau tangențial, Centrul întreprinde nemijlocit, prin intermediul altor organe, acțiunile respective de contracarare a corupției.

La o etapă anumită de activitate, C.C.C.E.C. și-a reorientat activitatea prin trecerea de la depistarea și documentarea episoadelor infracționale unice la relevarea schemelor frauduloase de proporții, practicate de grupuri criminale dirijate de persoane care ocupă funcții înalte de conducere în întreprinderile și instituțiile de stat.

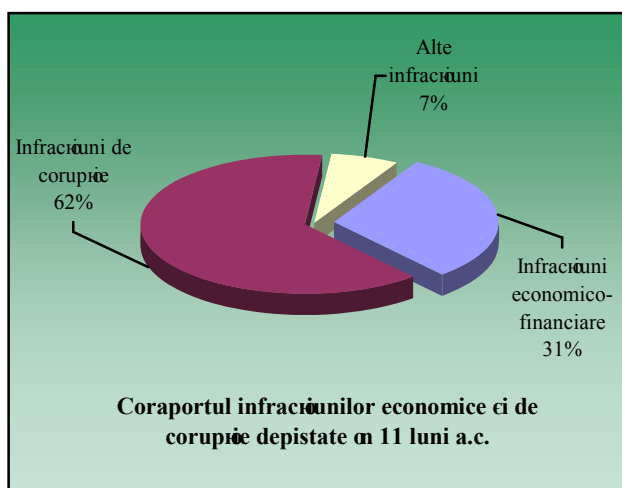
Astfel, din totalul crimelor depistate de Centru, în perioada de 11 luni a.c., 62 la sută se referă la infracțiuni de corupție, 31 la sută – economico-financiare și 7 la sută - la alte tipuri de crime.

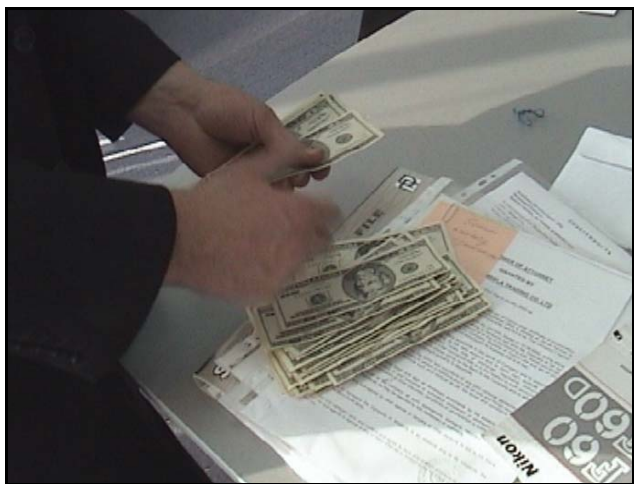
Din totalul infracțiunilor de ordin corupțional descoperite, comise de persoane cu funcții de răspundere, funcționari și alte persoane, **60** de cazuri sunt de categoria coruperii pasive; **56** – exces de putere sau depășire a atribuțiilor de serviciu; **48** – neglijență în serviciu;

34 – însușire în proporții deosebit de mari; **30** – trafic de influență; **30** – abuz de putere sau abuz de serviciu (sector public); **18** – fals în acte publice; **14** – delapidare a averii străine; **13** – abuz de serviciu (sector privat); **8** – primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației etc.

Acte de corupție au fost depistate în activitatea persoanelor cu funcție de răspundere atât din **economia națională**, cât și din **instituțiile publice**.

Astfel, 70 de infracțiuni au fost comise de către reprezentanții autorităților administrației publice locale, inclusiv primării; 66 – de către reprezentanții

Comiterea infrafracțiunii de corupție

Au fost concentrate eforturile la demascarea conducătorilor (șefii și adjuncții lor) și persoanelor cu funcție de conducere (șefii subdiviziunilor) din cadrul instituțiilor, organizațiilor sau întreprinderilor atât publice, cât și private. Ponderea infrafracțiunilor de corupție săvârșite de conducători (primele persoane, capii) este de **49 %**, iar a celor săvârșite de persoane cu funcții de conducere (șefi de subdiviziuni) este de **17 %**. Prin urmare, majoritatea infrafracțiunilor de corupție, contracarate de ofițerii C.C.C.E.C., se referă la faptele persoanelor cu funcție de răspundere, inclusiv înaltă, care afectează, în cea mai mare parte, activitatea normală a instituțiilor, organizațiilor sau întreprinderilor.

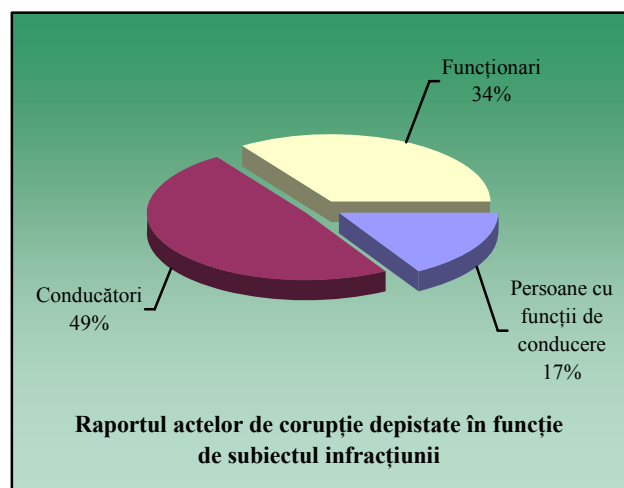
La acest capitol, Centrul a continuat întreprinderea acțiunilor de demascare și anihilare a clanurilor „gulerelor albe”, formate în sectorul public și privat. O astfel de grupare a fost demascată la Compania aeriană „Air Moldova”, ex-conducătorii căreia au fost învinuiți de însușirea a **232 mii de dolari S.U.A.** Pentru a recupera prejudiciul cauzat statului, au fost sechestrate bunuri ale acestora în valoare de circa **180 mii dolari S.U.A.**

Prin schemele criminale concepute de aceste clanuri este prejudiciat bugetul public, compromisă buna funcționare a instituțiilor publice, precum și subminată încrederea cetățenilor în autoritățile statale.

Dintre cazurile de mită, demascate de C.C.C.E.C., cu o rezonanță sporită pentru societate pot fi reflectate următoarele:

- **81 mii dolari S.U.A.** primiți de la directorul unei firme de către persoane cu funcții de răspundere din cadrul Departamentului relații interetnice și Catedrei

organizațiilor comerciale și obștești; 43 – de către reprezentanții ministerelor, departamentelor și agențiilor; 30 – de către funcționarii instituțiilor medicale; 24 – de către conducătorii întreprinderilor de stat; câte 25 – de către reprezentanții instituțiilor de învățământ și ai organelor de înregistrare și autorizații, 10 – de către colaboratorii Serviciului vamal; câte 8 – de către reprezentanți ai organelor fiscale; 7 – de către reprezentanții sistemului de justiție; 4 – de către colaboratorii poliției etc.

drept penal al U.L.I.M., pentru influențarea adoptării deciziei favorabile;

- **200 mii lei** primiți de o persoană cu funcții de răspundere din cadrul Direcției construcții capitale a Primăriei mun. Chișinău de la un agent economic, pentru a câștiga la licitație dreptul de a efectua lucrările de reparație;
- **90 mii lei** primiți de către o persoană cu funcții de răspundere a Centrului de Medicină Preventivă din mun. Chișinău de la un agent economic, pentru dispunerea transferării unei sume de bani publici pe contul firmei respective;
- **29 mii lei** primiți de către un oficial din Primăria s. Hiliuți, r-nul Fălești de la un om de afaceri, pentru a favoriza câștigarea licitației de înstrăinare a imobilului nefinalizat al grădiniței de copii din localitate;
- **15 mii dolari S.U.A.** primiți de un reprezentant al sistemului avocaturii în scopul favorizării eliberării de către o bancă comercială a unui credit în sumă de 550 mii dolari S.U.A. unui agent economic.

Au fost efectuate investigații și în sistemul judecătoresc, fiind relevată o **schemă de înregistrare ilegală a automobilelor importate în țară**, în care erau implicați unii judecători. Materialele acumulate au fost transmise Procuraturii Generale după competență.

Astfel, în procesul instrumentării cauzelor penale aflate în gestiunea Centrului s-a stabilit înmatricularea **conform hotărârilor instanțelor de judecată**, după diferiți cetățeni, a 77 de autoturisme cu termen de exploatare mai mare de 10 ani. Concomitent, au fost înmatriculate 43 de autoturisme de către fostul Departament Tehnologii Informaționale în baza prezentării pentru devamare a documentelor false. În același timp, prin schema reutilării autoturismelor în baza documentelor false au fost înmatriculate 63 de unități, dintre care 4 cu termen de exploatare mai mare de 10 ani. Pentru recuperarea prejudiciului pe dosarele penale în cauză au fost deja achitate mijloace în sumă de circa 3,7 mln lei (63 de autoturisme).

Pentru **trafic de influență**, în anul curent au fost reținuți **4 avocați**, unul dintre care, susținând că are influență asupra judecătorului local, a primit **1000 dolari S.U.A.** pentru acordarea unor facilități în vederea minimalizării pedepsei penale.

La capitolul privind infracțiunile săvârșite de către reprezentanții administrației publice locale (primării), necesită de menționat faptul că, pe parcursul a 11 luni a.c., C.C.C.E.C. a depistat **67 de infracțiuni cu caracter de corupție**, dintre care **28 săvârșite nemijlocit de către primari**. Majoritatea dosarelor penale în privința acestor demnitari sunt deferite justiției.

O activitate importantă conform Planului de acțiuni include perfecționarea mecanismului de aplicare a Legii nr. 633-XV din 15 noiembrie 2001 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

În acest scop, **Banca Națională a Moldovei** a efectuat 26 de controale, în cadrul cărora a fost examinată activitatea băncilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, suficiența programelor proprii elaborate de către bănci, inclusiv în domeniul „cunoaște-ți clientul”.

În perioada menționată, B.N.M. a adoptat hotărâri în privința a 9 bănci, prin care au fost impuse măsuri ce țin de perfecționarea mecanismului de aplicare a Legii nominalizate.

2.2. Prevenirea corupției

Efectul scontat al activităților anticorupționale poate fi obținut doar prin îmbinarea acțiunilor de depistare, instrumentare și sancționare a corupției cu cele de prevenire, cu antrenarea productivă a diferitor organe statale și societății civile.

Măsurile de prevenire, aplicate de C.C.C.E.C. în acest domeniu, rezidă inclusiv în **perfecționarea cadrului legislativ și eficientizarea cadrului instituțional sub aspectul anticorupție, identificarea zonelor de risc avansat, evaluarea vulnerabilității față de acest fenomen, asigurarea transparenței activității autorităților publice, educația civilă anticorupție etc.**

În comun cu experții Consiliului Europei, C.C.C.E.C. a organizat un șir de ateliere și mese rotunde, dintre care pot fi menționate *„Finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale”, „Revizuirea competenței organelor de drept antrenate în prevenirea și contracararea corupției”, „Jurnalismul de investigații și conflictul de interese”, „Promulgarea la nivel național a Declarației cu privire la 10 măsuri pentru contracararea corupției în Europa de Sud-Est”, „Activitatea Republicii Moldova în cadrul SPAI”* și multe altele.

O importanță deosebită în realizarea eficientă a activităților de prevenire a corupției le revine organizațiilor nonguvernamentale.

Spre exemplu, întru realizarea unor acțiuni ale Planului, Transparency International – Moldova a întreprins, în perioada raportată, o serie de măsuri de prevenire a corupției și asigurare a accesului la informație prin: efectuarea unor cercetări științifice în materie și publicarea rezultatelor obținute, organizarea unor conferințe cu tematică anticorupțională, difuzarea Spoturilor publicitare anticorupție prin intermediul televiziunii și radioului etc. A organizat o expoziție de caricaturi „Pictorii contra corupției”, fiind prezentate lucrările a circa 30 de pictori din Republica Moldova, România și Ucraina, care a avut drept scop sensibilizarea opiniei publice asupra pericolului corupției, promovarea unui comportament etic și cultivarea intoleranței față de acest fenomen. De asemenea, a fost organizat concertul cu genericul „Nu corupției!”, la care au fost prezenți circa 7000 de spectatori.

În cadrul proiectului „Promovarea drepturilor antreprenorilor în relațiile cu organele de control”, ONG „Tinerii pentru Inițiative Democratice” a organizat un ciclu de seminarii cu tematica „Drepturile și obligațiile antreprenorilor în relațiile cu organele

de control”, la care C.C.C.E.C. a fost invitat în calitate de organ de drept abilitat și cu funcție de control a activității antreprenorilor, participare a cărei se înscrie în activitatea de prevenire a instituției respective.

O atenție sporită se acordă și procesului de perfecționare profesională, stabilind drept obiective crearea condițiilor favorabile pentru dezvoltarea și realizarea maximă a potențialului intelectual și creativ al angajaților, actualizarea cunoștințelor, formarea unor noi deprinderi și priceperi profesionale în conformitate cu actualele procese economice, sociale și politice.

Astfel, reprezentanții organelor de drept și de control au participat la un șir de seminarii, desfășurate sub egida organismelor internaționale, inclusiv: „Infrațiunile săvârșite de persoanele cu funcții de răspundere”, „Formarea formatorilor în domeniul elementelor constitutive ale infrațiunilor de corupție”, „Lupta împotriva corupției în Republica Moldova”, „Tehnici de investigație anticorupție”, „Tactici moderne de prevenire și combatere a corupției” etc.

În scopul analizei vulnerabilității față de

corupție și elaborării recomandărilor de prevenire a acesteia, în cadrul ediției a 4-a a Proiectului PACO-Moldova a fost desfășurat seminarul „Evaluarea riscului de corupție în organele de drept”. Experții Consiliului Europei au evaluat riscul Centrului, cu expunerea ulterioară a metodologiei respective privind analiza vulnerabilității față de corupție și elaborarea recomandărilor de prevenire a acesteia în diferite instituții.

Astfel, au fost aduse la cunoștință metodele principale de acumulare a informației, tehnicile de identificare și analiză a riscurilor, precum și procedeele de stabilire a soluțiilor pentru minimalizarea acestora. În vederea identificării gradului vulnerabilității față de corupție, Procuratura Generală, Serviciul Grăniceri, Serviciul Vamal și M.A.I. au evaluat riscul în cadrul acestor instituții. Ca urmare, au fost stabilite măsuri, realizarea cărora va crea avantaje pentru implementarea cât mai eficientă a Strategiei naționale anticorupție.

Colaboratorii Centrului în comun cu reprezentanții Ministerului Afacerilor Interne, Procuraturii Generale și Curții Supreme de Justiție au participat la cursul de instruire „Tactici moderne de prevenire și combatere a corupției” în cadrul Biroului de prevenire și combatere a corupției din Letonia, organizat și desfășurat sub egida Consiliului Europei. Aceste măsuri permit însușirea practicilor și tehnicilor avansate anticorupție ale altor state și aplicarea lor în țara noastră.

2.3. Educația anticorupție

În perioada de raport, obiectivul major al politicii de prevenire a corupției l-a constituit **sensibilizarea societății civile** față de corupție și riscul la care se supun cei care recurg la practici de corupție pentru realizarea intereselor sale.

Rezultatele activității organelor abilitate cu funcții de prevenire și contracarare a cazurilor de corupție și crimelor economice au fost comunicate permanent mijloacelor de informare în masă.

Pe parcursul a 11 luni ale a.c., C.C.C.E.C. a difuzat 118 comunicate referitoare la activitatea de prevenire și contracarare a corupției, cu relevarea cazurilor concrete de demascare a funcționarilor corupți. Comunicatele difuzate au fost concepute astfel încât să fie reflectat nu numai cazul individual contracarat, ci și fenomenul social care există și se manifestă prin acest caz concret.

C.C.C.E.C. a inițiat în mare parte și a acordat ajutorul necesar la pregătirea a 107 de reportaje TV (“Moldova 1”, NIT, EuroTV, NTV-Rusia, TVC-21, ProTV), majoritatea dintre care au fost însoțite de comentariile ofițerilor de presă ai Centrului. La postul “Radioul Național” au fost comunicate 96 de informații referitoare la activitatea C.C.C.E.C. și diverse comentarii la alte posturi de radio. Reprezentanții Centrului au participat la diverse emisiuni televizate și radiofonice rezervate problemei corupției.

De exemplu, C.C.C.E.C. a elucidat realizarea Planului de acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană sub aspectul prevenirii și contracarării corupției și spălării banilor în cadrul emisiunii „Tete-a-tete”, difuzată de postul de televiziune NIT, cu participarea reprezentanților Ministrului Justiției, Procuraturii Generale, C.C.C.E.C. și Institutului de Politici Publice. Centrul a acordat asistența de rigoare în realizarea acestei emisiuni (organizatorică, video și informațională).

Ministerul Afacerilor Interne, de asemenea, reflectă sistematic în mass-media, la conferințele de presă și prin alte surse de informare, activitatea desfășurată și rezultatele obținute în vederea profilaxiei și relevării cazurilor de corupție. Astfel, rezultatele și unele cazuri de reținere în flagrant a actelor de corupție sunt mediatizate prin intermediul canalelor de televiziune ProTV Chișinău; NIT, TVC-21, TVM și EuroTV.

Procuratura Generală a plasat pe site-ul oficial raportul privind activitatea pentru anul 2004, care conține statisticile și problemele existente în vederea contracarării fenomenului corupției, conducerii și exercitării urmăririi penale a cauzelor de corupție și rezultatele examinării acestora în instanțele de judecată. De asemenea, au fost difuzate 172 de comunicate și 7 buletine informative.

Întru asigurarea transparenței procesului de elaborare și punere în discuție a unor proiecte de acte normative de interes public sporit, colaboratorii Ministerului Justiției au acordat interviuri în vederea elucidării unor probleme apărute în procesul elaborării acestor acte normative. Ca consecință a acestei acțiuni, în nr. 22 (614) din 10 iunie 2005 a ziarului „Экономическое обозрение” au apărut două articole pe marginea proiectului Legii privind conflictul de interese și al proiectului Legii privind declararea veniturilor, averii și mijloacelor de obținere a veniturilor de către persoanele fizice, cetățeni ai Republicii Moldova.

O măsură importantă, organizată de C.C.C.E.C., o constituie și Masa rotundă cu genericul „Rolul ONG-urilor în lupta contra corupției”, organizată la 25 noiembrie curent. În cadrul acesteia au fost discutate posibilele mecanisme de conlucrare între Centru și societatea civilă în vederea prevenirii și combaterii corupției, expertizării cadrului legislativ național anticorupțional și asigurării transparenței procesului de realizare a activităților comune.

În rezultatul dezbaterilor și discuțiilor purtate s-a convenit asupra necesității creării unui Consiliu consultativ, în componența căruia vor fi incluși reprezentanții C.C.C.E.C., ONG - urilor și mass-media. Activitatea acestui Consiliu urmează a fi orientată spre evaluarea activității instituțiilor guvernamentale în domeniul prevenirii și contracarării corupției, familiarizării publicului cu aceste activități, precum și asigurarea posibilității de expertizare a proiectelor de legi de către societatea civilă. Acest eveniment reprezintă unul dintre primii pași în activitatea C.C.C.E.C. care vizează elaborarea și asigurarea unui mediu eficient de conlucrare a statului, a organelor de drept cu societatea civilă.

Sensibilizarea opiniei publice, cultivarea intoleranței față de cazurile de corupție, educația civică și promovarea unui comportament conform normelor etice reprezintă o latură importantă a prevenirii fenomenului corupției. În această ordine de idei, C.C.C.E.C. în comun cu Transparency International - Moldova a întreprins unele măsuri de prevenire a corupției de ordin educațional, cu organizarea lecțiilor despre impactul și consecințele nefaste ale acestui fenomen și familiarizarea cu actele normative în vigoare. Astfel de lecții au avut loc la Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul și Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițeanu” și altele.

Sub același aspect au fost organizate seminarii educative în instituțiile administrației publice centrale și locale: Spitalul de Urgență din Chișinău, Centrul Național Științifico-Practic Medicină Preventivă, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat și Inspectoratul Fiscal al mun. Chișinău, oficiile fiscale ale sect. Botanica, Buiucani, Centru, Camera de Licențiere, Agenția Națională pentru reglementarea în telecomunicații și informatică, Consiliul Coordonator al Audiovizualului etc. O atenție deosebită s-a acordat autorităților administrației publice locale, fiind organizate seminarii la consiliile raionale, cu participarea primarilor din teritoriu.

În această direcție au fost întreprinse o serie de acțiuni de către Ministerul Educației, Tineretului și Sportului. Astfel, în rezultatul adresărilor părinților și elevilor la telefonul de încredere, care a funcționat pe perioada examenelor, au fost întreprinse măsuri operative de prevenire a eventualelor acte de corupție, inclusiv asistarea la examene a colaboratorilor ministerului în instituțiile indicate de solicitanți, întâlniri cu părinții și elevii, informarea persoanelor interesate prin intermediul mijloacelor mass-media etc. În scopul prevenirii cazurilor de corupție și protecționism în instituțiile de învățământ superior este organizat lucrul educativ cu studenții, sunt utilizate chestionare speciale pentru aprecierea activității cadrelor didactice de către studenți. În

cadrul măsurilor educative preconizate la acest capitol sunt organizate întâlniri cu colaboratorii organelor de drept, care le permit studenților și elevilor să obțină cunoștințe teoretice privind cauzele apariției și căile posibile de combatere a acestui fenomen negativ pentru stat și societate în general.

III. COOPERAREA NAȚIONALĂ, REGIONALĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ

3.1. Cooperarea națională

Un aspect important în realizarea Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei îl constituie conlucrarea eficientă a instituțiilor publice și a organelor de drept în domeniul respectiv. Rezultatele obținute în prevenirea și combaterea corupției se datorează, în mare parte, interacțiunii eficiente dintre organele de drept și control, cum ar fi: C.C.C.E.C., M.A.I., Procuratura Generală, Serviciul Vamal, Serviciul Grăniceri, Serviciul Informații și Securitate, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat etc.

În procesul documentării și instrumentării cazurilor complicate și complexe, după necesitate, se creează grupuri mixte de lucru, inclusiv de urmărire penală. La acest capitol menționăm activitatea comună desfășurată de C.C.C.E.C. cu M.A.I. în cadrul cauzei penale privind însușirea prin înșelăciune de la S.A. „Vinul Codrului” a producției vinicole în sumă de 419,6 mii dolari SUA. În aceeași ordine de idei menționăm activitatea Comisiei formată din reprezentanții C.C.C.E.C., S.I.S., Procuraturii Generale, Ministerului Finanțelor, Ministerului Economiei și Comerțului asupra cauzei penale în privința factorilor de decizie ai Î.S. "Anina" S.A. care au manifestat abuz de serviciu prin gajarea proprietății de stat pentru primirea de către ultima a unui credit în mărime de 100,0 mii dolari SUA.

La acest subiect poate fi menționată și conlucrarea eficientă a C.C.C.E.C. cu reprezentanții subdiviziunilor *Ministerului Finanțelor (Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat și Visteria)*. Drept exemplu poate servi confiscarea de către Centru a articolelor din **metale prețioase (aur și argint)** la prețul de realizare în suma de circa **2,5 mln. lei**, care au fost predate pentru valorificare la buget în conformitate cu legislația în vigoare.

Rezultate bune s-au obținut în domeniul schimbului de informații între serviciile operative de resort ale C.C.C.E.C. și M.A.I.

Centrul a semnat acorduri bilaterale de colaborare în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului cu Banca Națională a Moldovei și Ministerul Afacerilor Interne. Concomitent a fost finalizat proiectul contractului trilateral dintre C.C.C.E.C., Uniflux-Line S.A. și băncile comerciale cu privire la crearea on-line de circulație a informațiilor.

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (Biroul Național pentru Pactul de Stabilitate în Europa de Sud-Est (BNPS)) acordă asistența logistică necesară reprezentantului Republicii Moldova la SPAI (CCCEC), în vederea participării

acestui la ședințele Inițiativei Anticorupție a Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est.

3.2. Cooperarea regională și internațională

Manifestarea corupției prin formele sale multiple și complexe a determinat implicarea Republicii Moldova în mai multe inițiative și grupuri de lucru la nivel regional și internațional, condiționând astfel aplicarea standardelor democratice performante la crearea barajelor în calea acestui fenomen.

Un loc însemnat în acest context îi revine **Procuraturii Generale**, care reprezintă Republica Moldova în Grupul de State Împotriva Corupției (GRECO) și la activitățile Inițiativei Împotriva Crimei Organizate a Pactului de Stabilitate în Europa de Sud-Est (SPOC).

C.C.C.E.C. reprezintă Republica Moldova la activitățile Inițiativei Anticorupție a Pactului de Stabilitate în Europa de Sud-Est (SPAI), Comitetului MONEYVAL, Grupului Euro-Asiatic de tip FATF, Grupului EGMONT etc.

În cadrul activităților desfășurate de organizațiile menționate țara noastră a avut de îndeplinit o serie de angajamente, promovând și dezvoltând cooperarea în domeniul respectiv.

Experții GRECO, SPAI, MONEYVAL și alții au elaborat un set de recomandări privind ajustarea cadrului legislativ și instituțional la standardele europene. Recomandările referitoare la Strategia națională de prevenire și combatere a corupției și Planul de acțiuni pentru realizarea acesteia pe anul 2005 au fost acceptate în cadrul mesei rotunde desfășurate în noiembrie 2004 și implementate integral de către C.C.C.E.C.

Autoritățile naționale au primit pentru examinare recomandările misiunii experților PACO-Impact Moldova privind revizuirea competențelor de efectuare a urmăririi penale a infracțiunilor de corupție de către organele de drept, elaborate în baza Atelierului de lucru cu genericul „Delimitarea competenței organelor de drept antrenate în prevenirea și contracararea corupției”, organizat de Centru în colaborare cu Consiliul Europei, în cadrul Proiectului PACO-Impact Moldova.

Menționăm importanța Atelierului de lucru, desfășurat în prima jumătate a a.c., privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, precum și a recomandărilor experților Consiliului Europei, elaborate pe marginea problemelor elucidate în această direcție. În cadrul atelierului au fost evidențiate chestiuni necesare a fi abordate pe parcursul reformelor legislative ulterioare, inclusiv finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, identificarea unor mecanisme eficiente de monitorizare a acestora de către mass-media și agențiile guvernamentale, stabilirea răspunderii penale pentru mituirea alegătorilor în cadrul campaniilor electorale, precum și a responsabilității în fața poporului pentru activitatea politică.

Sub același aspect s-a desfășurat Conferința cu genericul „Standardele Consiliului Europei în domeniul electoral și al finanțării partidelor politice”, la care au participat experții Consiliului Europei, reprezentanții C.C.C.E.C., altor organe de stat, Partidelor politice și ai societății civile.

Sub egida SPAI, la Bruxelles a fost semnată, la 12 mai 2005, **Declarația cu privire la 10 măsuri de stopare a corupției în Europa de Sud-Est**, menită a cataliza inițiativele anticorupție în regiune. Realizând prevederile Declarației, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a organizat Masa rotundă cu genericul „Promulgarea la nivel național a Declarației cu privire la 10 măsuri de stopare a corupției în Europa de Sud-Est”. Discuțiile au vizat chestiunea oportunității promulgării civile a Declarației și cea privind standardele naționale de implementare a acesteia. La lucrările mesei rotunde au participat reprezentanții autorităților publice centrale, ai organelor de drept, ONG-urilor, organizațiilor obștești, membri ai Grupului de monitorizare a implementării Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției, precum și agențiile de presă și televiziunea.

Pe marginea lucrărilor mesei rotunde **a fost elaborat proiectul unei Rezoluții privind Recomandările-tip de implementare a celor 10 măsuri.**

După finisarea mesei rotunde a avut loc o conferință de presă, în cadrul căreia, în mod special, a fost reflectată importanța semnării și implementării Declarației cu privire la 10 măsuri pentru stoparea corupției în Europa de Sud-Est pentru Republica Moldova.

În perioada vizată, Procuratura Generală a pregătit mai multe rapoarte privind implementarea obiectivelor SPOC. În cadrul deținerii co-președinției în cadrul Mesei de lucru III a Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est au fost organizate un șir de întâlniri în incinta Procuraturii Generale cu reprezentanții oficiali ai țărilor membre a Pactului de Stabilitate, au fost elaborate un șir de propuneri ce vizează activitatea Secretariatului SPOC. În luna aprilie a.c. a fost asigurată participarea reprezentantului Guvernului Republicii Moldova la SPOC la întvederea a V-a a Secretariatului SPOC în Dubrovnic, Croația.

În perioada deținerii de către Republica Moldova a mandatului de Președinție a Organizației Cooperării Economice la Marea Neagră (OCEMN), la 19 septembrie a.c. la Chișinău și-a desfășurat lucrările, prima de acest gen în istoria OCEMN, Conferința statelor-membre ale OCEMN cu genericul „Colaborarea în prevenirea și combaterea fraudelor economice – premisă a securității regionale”, care s-a soldat cu adoptarea unei Declarații comune de colaborare și cooperare eficientă în vederea combaterii

fraudelor economice, atât la nivel regional, cât și internațional.

Întru promovarea schimbului de informații și cooperare cu organele similare din alte țări, C.C.C.E.C. a semnat memorandumuri de înțelegere cu serviciile abilitate în prevenirea și combaterea spălării banilor din România, Coreea, Estonia și Lituania.

Republica Moldova a fost reprezentată de colaboratorii organelor de drept la un șir de activități internaționale anticorupție, cum ar fi:

- Seminarul „Standardele internaționale de combatere a corupției” desfășurat la Kiev, Ucraina în cadrul realizării Planului de acțiuni de la Istanbul privind combaterea corupției;
- Conferința regională, desfășurată în Republica Muntenegru, cu genericul „Implementarea eficientă a standardelor europene în procedurile de achiziții publice: acte legislative și practici avansate”, organizată de către OSCE, SPAI și Guvernul Republicii Serbia și Muntenegru;
- Seminarul regional, organizat de către OECD și Consiliul Europei cu genericul „Serviciile anticorupție și implementarea legii conflictului de interese”, desfășurat la Belgrad, Serbia și Muntenegru.
- Conferința internațională, organizată de către Consiliul Europei, cu genericul „Prevenirea corupției în administrația publică locală”, desfășurată în Albena, Bulgaria;
- Reuniunea a 17-a a Comitetului restrâns de experți privind evaluarea măsurilor de combatere a spălării banilor (Strasbourg, Franța), unde au fost trasate direcțiile ulterioare de dezvoltare și ajustare a legislației naționale la standardele internaționale;
- Reuniunea a 13-a a Grupului EGMONT, care a avut loc în or. Washington, S.U.A.;
- Conferința internațională, organizată de către Consiliul Europei în Cascais, Portugalia, cu genericul „Combaterea crimelor economice”;
- Seminarul internațional „Combaterea finanțării terorismului”, organizat de Guardia di Finanza din Italia și Comisia Europeană.

IV. ACȚIUNI DE PERSPECTIVĂ ÎN VEDEREA PREVENIRII ȘI COMBATERII CORUPȚIEI

De rând cu cele expuse, este necesar a depune și în viitor eforturi în vederea diminuării fenomenului corupției. Acest fapt denotă rezultatele sondajului privind percepția și atitudinea față de corupție, precum și atitudinea față de prestația Centrului și altor instituții antrenate în contracararea corupției, desfășurat recent în cadrul proiectului PACO – Impact Moldova. Astfel, 39 la sută din cei intervievați apreciază fenomenul corupției ca una din cele mai importante probleme cu care se confruntă Republica Moldova, iar 61 la sută au declarat că majoritatea funcționarilor din sectorul public sunt implicați în acte de corupție.

Acțiunile realizate în scopul prevenirii și combaterii corupției reprezintă o soluție adecvată situației existente, însă acestea sunt doar la o etapă incipientă în dificilul și îndelungatul proces de reducere a fenomenului corupției în Republica Moldova.

În această ordine de idei, una din prioritățile de perspectivă este adoptarea Planului de acțiuni pentru anul 2006, care include un șir de măsuri, rezultatele scontate ale cărora se exprimă prin:

1. Perfecționarea legislației anticorupție;
2. Ajustarea cadrului legislativ național la standardele internaționale și practicile avansate;
3. Eficientizarea aplicării legislației naționale;
4. Perfecționarea și consolidarea capacităților cadrului instituțional;
5. Diminuarea efectelor corupției asupra sectorului privat;
6. Reducerea considerabilă a manifestărilor de corupție și sporirea nivelului de percepere a acestui fenomen de către societate;
7. Sporirea credibilității societății față de organele abilitate cu funcții de prevenire și combatere a corupției;
8. Încurajarea populației privind colaborarea cu organele de resort;
9. Asigurarea transparenței și informarea populației despre activitatea organelor de resort în domeniul anticorupțional;
10. Promovarea rolului activ al societății civile și a mass-media în lupta contra corupției, în vederea cultivării spiritului de intoleranță față de acest fenomen.
11. Implementarea mecanismelor eficiente de asigurare a cooperării internaționale.

În încheiere, nu poate fi ezitată menționarea că un progres semnificativ în domeniul prevenirii și combaterii corupției în țară, precum și al implementării eficiente a Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției, demonstrează rezultatele sondajului prezentate de Transparency International – Moldova, privind Indicele de Percepere a Corupției în țară, care a constituit 2,9 în anul 2005 și a crescut comparativ cu anul 2004 cu 0,6 puncte.

Acest fapt, constatat prin cercetarea menționată, are o importanță deosebită pentru dezvoltarea societății și consolidarea autorității instituțiilor publice, favorizând formarea unui climat investițional atractiv, dezvoltarea mediului de afaceri, sporirea contribuțiilor la bugetul de stat și garantarea protecției păturilor social vulnerabile.